Газет 2001-йисан
ноябрдилай акъатзава

эренлардин сес

РД-дин Докъузпара райондин общественно-политический газет.
Общественно-политическая газета Докузпаринского района РД.

№34 (911) 21-август, арбе, 2019-йис. Газетдин са экз. къимет киоскрай - 10 манат

Образованидин месэлаяр веревирдна

19-августдиз вахтуналди «Докъузпара район» МР-дин Кьилин везифаяр тамамарзавай А. Агьмедован регьбервилик кваз нубатдин совещание хьана. Адан карда райадминистрациядин кьилин заместителри, хуьрерин кьилери, мектебрин директорри, районди идарайрин руководителри иштиракна.

Адет хьанвайвал, райадминистрациядин экономикадин отделдин начальник С.Магьмудова 2019-йисан пуд лагьай кварталдиз чилерин участокрилай ва юзан тийизвай эменнидилай кIватIнавай налукрин рекъемар чешнедиз гьана.

Райадминистрациядин кьилин заместитель Салигь Гьажимурадова образованидин идарарай цIийи кIелунин йисаз гьазур тир гьалдикай суьгьбетна.

Райадминистрациядин кьилин заместитель Сурея Исмаиловади 2020-йисуз кьиле фидай агьалийрин переписдин, адресрин сиягьар туькIуьрнавай гьалдикай хабар гана. 2018-2019 кIелунин йисан гьукуматдин аттестациядин нетижайрин гьакъиндай (ОГЕ-дай ва ЕГЭ-дай) образованидин управленидин начальник Гъ. Э. Шагьведедова суьгьбетна, Ада выпускникри гьар са дисциплинадай къазанмишнавай баллрин кьадарар чешнедиз гьана. Кьилди къачуртIа, урус чIалай Усугъчайдин СОШ-дин выпускникри – 67 юкьван балл арадал гъанвай. Райондин юкьван баллар хкажиз Авадандин, Цlийи Каракуьредин, Миграгърин ва Миграгъ-къазмайрин СОШ-рин выпускникрилайни алакьна.

Математикадай алатай йисан нетижайриз килигайла, 2,04 баллдин чирвилер хкаж хьанва. И предметдай Усугъчайдин, Авадандин, Цlийи Каракуьредин, Миграгърин школаяр вилик ква.

ЧИ МУХБИР

22-август – Россиядин Гьукуматдин пайдахдин Югъ

Россиядин ярж

Тарихдин къейд: Россияда Гьукуматдин пайдах 17, 18 лагьай асиррин сергьятра арадал гъана. А вахтара Россия зурба гьукумат яз кIвачел акъалтзавай.

Сифте яз лацу-вили-яру пайдах «Лекь» тIвар алай дяведин гимидал сад лагьай Петрдин буба Алексей Михайловича пачагьвалзавай йисара хкажнай. Малум я, «Лекьре» а пайдахдик кваз яргъалди сирнавна: Волга вацIай гьахьна Астрахандиз фидайла, Степан Разина лежберар галаз къарагъайла, гимидиз цIай янай. Закондалди гьукуматдин яржунин, триколордин буба сад лагьай Петр яз гьисабзава. 1705-йисуз ада фарман акъуднай. Адахъ галаз рейсад яз, алишверишдин вири гимийрал лацу-вили-яру пайдах хкажун лазим тир. Ада вичи чешне чIугуна, яргъи зуларин парча тайинарна. Пуд зулунин пайдах чи гимийрал 1712-йисалди, абур безетмишиз алай. Ахпа дяведин флотда Андреевский пайдах мягькем хьана. 1858-йисуз кьвед лагьай Александра чIулав-хъипи-лацу Империядин рангар пайдахрал ва маса затIарал акъудна.

Абуру шадвилерин дуьшуьшра куьчеяр безетмишзавай. 1865-йисан 1-январдилай кьвед лагьай Александран фармандалди, чIулав, туракь (къизилдин) ва лацуди Россиядин гьукуматдин рангар я, лагьана. Чулав-хъипи-лацу пайдах 1883-йисалди кьабул хьанай. Гьа и йисан 28-апрелдиз пуд лагьай Александран малумат пайда хьана: «Шад мярекатар тухудайла, яшайишдин кIвалер ва маса чкаяр пайдахралди безетмишун ва урус пайдах пуд зулуникай ибарат хьун: кьилихъ галайди –лацу, юкьванди – вили ва кIаник кувайди – яруди» къалурна. Эхирни, 1896-йисуз кьвед лагьай Николая Россиядин милли пайдахдин месэла гьялун патахъай юстициядин министерствода совещание арадал гъана. Анал лацу-вили-яру пайдах Россиядинди «гьукуматдинди» яз гьисабиз жедай ихтияр гана. Гьа икI, лацу-вили-яру зуларин пайдах майдандиз акъатна. Пайдахдин пуд рангуниз талукь манаяр ачухарна: лацу ранг – дуьнья халкь хьунин рехъ, адан алачухдик – Россия ква. Ада азадвал, аслу туширвал яржламишзава. Февралдин инкъилабдилай гуьгъуьниз Вахтуналди тир гьукуматди лацу-вили-яру пайдах ишлемишиз хьанай.

Советрин Россияди сад лагьана Россиядин ярж (пуд рангунинди) майданрилай алуднач. 1918-йисан 8-апрелдиз ВЦИК-дин большевикрин фракциядин заседанидал Я.М.Свердлова Яру пайдах россиянвийрин мили пайдах яз мягькемарна. Яру пайдах 70 йисалайни кьилихъ чи гьукуматдин пайдах яз тестикь хьанай. Алай девирдин пуд рангунин пайдахди вичин эвел 1991-йисан 22 - августдилай къачузва. РСФСР–дин Верховный Советди КГЧП-дин путчдин (августдин йикъара) кьет1и гьаларин сессия тухванай. Анал Россиядин тарихдин пайдах лацу-вили-яру цIарарикай, зуларикай ибарат парча - Россиядин милли пайдах яз гьисабна. 1991-йисан 22-августдиз гьукуматдин ярж яз ам Лацу кIвалел (РФ-дин Гьукуматдин кIвалел) хкажна. Ада чи Гьукуматдин ярж - «КутIа ва мукал» алудна.

1992-йисан 21-апрелдиз РФ-дин халкьдин депутатрин 6-съезддал Гьукуматдин пайдахдин рекьяй Конституциядик дегишвилер кухтуна. Ана къейдна: «РСФСР-дин Гьукуматдин пайдах са метрдин кьадарда аваз яргъивилихъ фенвай парча я. Ам пуд зулуникай ибарат я: лацу рангуникай, вили рангуникай ва ярудакай. Яргъивални гьяркьуьвал 1м. х 2 м. галаз.» 1993-йисуз РФ-дин Президентдин Указдалди лацу-вили-яру пайдах Гьукуматдинди яз тестикьарна. Пайдахдин пропорция 2м х 3м. галаз гъана. Ам Россиядин инкъилабдилай виликан девирдин пайдахдихъ галаз сад тир. Рангариз лугьузвай: «лацуди», «вилиди», «яруди».

1994-йисуз Россиядин Президентди Указдал къул чIугуна. Ада лугьузвай: «1991-йисан 22-августдин къарардихъ галаз, гьисабзава хьи, тарихдин пайдах гзаф несилрин баркаллу краралди лишанлу я, акьалтзавай несил гьа рекье аваз тербияламишун патал чна гьукуматдин яржариз гьуьрметзава, абур кваз кьазва. И макьсаддалди малумарзава: «Россиядин Федерациядин Гьукуматдин пайдахдин Югъ 22-августдиз къейд авун». 2000-йисан 20-декабрдиз Федеральный Конституционный Закон «О Государственном флаге Российской Федерации» кьабулна. Адахъ галаз рейсад яз, Гьукуматдин пайдах Россиядин гьукуматдин ярж

→

яз гьисабзава. РФ-дин Гьукуматдин пайдах РФ-дин Президентдин администрациядин, Федерациядин Советдин, Гос. Думадин, РФ-дин Гьукуматдин, Конституциядин, Верховный, Арбитражный судрин, Генеральный Прокуратурадин, Центральный банкунин, Счетный палатадин, Центральный избирательный комиссиядин дараматдал, РФ-дин инсандин ихтиярар хуьнин рекьяй тамам ихтирар ганвай Векилдин резиденциядал хкажнава. Россиядин Гьукуматдин пайдах чи гьукумдарри уьлкведа кьетlен ва лишанлу вакъиаяр кьиле фидайла, хкажзава ва эцигзава.

Россиядин пайдахдин рангари чшикай вуч лугьузва?

Алай вахтунда Россиядин пайдахдин рангариз агъадихъ галай манаяр гузва:

«лацу ранг» - ислягьвал, михьивал, кар кьиляй кьилиз тухун;

«вили ранг» - имандин, вафалувилин, мидаимвилин лишанар;

«яру ранг» - къуват, къудрат, Ватан патал экъичай иви лишанламишзава.

Шагьбала ШАГЬБАЛАЕВ

23-август – Советрин кьушунри немсерин фашистар Курскдин ягъунра куклварай Югъ

Курскдин ягъунар

23-августдиз Россиядин дяведин баркалладин Югъ кьейдзава. И лишанлу, 1943-йисан юкъуз советрин кьушунри Курскдин гьалкъада немсерин фашистар куклварнай.

1995-йисан 13-мартдин ФЗ №32 (федеральный закондин «Россиядин дяведин баркалладин» Россиядин гьалиб йикъар) кьейд авунин рекьяй Курскда кьиле фейи ягъунар еке къимет авайбур яз гьисабна. Курсдин ягъунар (Курскдин «гьалкъада») 1943-йисан 5-июлдилай 23-августдалди давам хьана. Ватандин Чlехи дяведин йисара ам кьетlен ва къизгьин ягъунрикай сад хьана. Россиядин ва советрин девиррин тарихчийрин кхьинра Курскдин ягъунар пуд хилез пай жезва: Курск хуьзвай операция (5-23-июль); Орловдин операция (12-июль-18-август) ва Белгороддинни Харьковдин операция (3-23-август) - гьужумдин йикъар. Хъуьтlуьн гьужумдин вахтунда Яру Армиядин ва кьулухъди чlугвазвай Вермахтдин кьушунрин арада Украинадин рагъ аклидай пата, советрин ва Германиядин фронтрин юкьва 150-200 километрдин мензилри ачух баябанлух пайда хьана. Адаз «Курскдин гьалкъа» лугьузвай. Фашистрин камандованиди ина «Цитадель» операция кьиле тухун фикирдиз къачунвай. Чи Главкомдин Верховный Ставкадиз и кардикай хабар авай. Ада Курскдин ягъунра, ам хуьзвай женгера душмандин

ягъунар кьазвай клеретlар ивидикай хкудуниз ва къулай шартlар яратмишайла, чlехи ягъунрик экечlуниз эвер гана.

«Цитадель» операция кьиле тухун патал Германиядин командованиди 50дивизия кардик кутуна. Абурукай 16 танкаринбур тир. Са бязи чешмейри къалурзавайвал, душманрин кьушун 900 агъзур аскердикай ва офицердикай ибарат хьанвай. Абурув 10 агъзур туп, минометар, 2 агъзурни 7 вишев агакьна танкар, 2 агъзурдилай кьилихъ самолетар гвай. 4 ва 6-цавун флотри немсерин кьушунриз куьмекар гузвай. Вири къуватри 70 процент танкарин, 30 процент тупарин ва 20 процент пияда кьушунрин, 65 процент вири дяведин самолетрин къурулушдин кьадаррикай лугьузвай. Им Курскдин сергьятрин 14 процентдин сергьятра авай душманрин техникадин ва аскеррин кьадар тир.

Чи Главнокомандованидин Верховный Ставкади Курскдин ягъунар жедалди Центральный ва Воронеждин фронтар ахъайна. Абурун жергейра 1 миллионни 900 аскер авай. Чи кьушунар 26 агъзурни 500 тупуналди, минометралди, 4,9 агъзур танкаралди, САУ-ралди, 2,9 агъзур самолетралди таъмин тир. Советрин кьушунар дяведин техникадин рекьяй ва кьушунрин кьадардал гьалтайла, фашистрилай виняй тир. Центральный фронтдин командующий армиядин генерал Константин Рокоссовский (ада Курскдин гьалкъадин кеферпатан сергьят хуьзвай), Воронеждин фронтдин кьиле армиядин генерал Николай Ватунин акъвазнавай. Абурун далу пата агъунрин куьмекчи къуватар яз Степной фронт (регьбер, генерал-полковник Иван Конев) акъвазнавай. Дяведин гьерекатар кьиле тухун патал ВГК-дин ставкади аниз Советрин Союздин маршал Георгий Жуков ва Александр Васильевский рекье

→

тунвай. Абурухъ артиллериядин генерал-полковник Николай Воронов ва авиациядин маршал Александр Новиков галай.

1943-йисан 5-июлдиз ягъунар кьадай кIватIалри «Цитатель» операциядин пландик кваз Курскдин районрикай тир Орлов ва Белгород шегьеррал гьужумна. Орел шегьердин терефдихъай генералфельдмаршал Гюнтер Ханс фон Клюге («Центр» армийрин кIватIал), Белгород шегьердин кьвалахъай - Воронеждин фронт галайвал, «Кемпф» оперативный дестедин Эрих фон Манштейнан кьушунар сухулмиш хьана. Душмандин гьужумар кьатIун Орел галай патахъай Центральный фронтдин ва Белгороддин патахъай – Воронеждин фронтрин хиве гьатна.

1943-йисан 12-июлдиз Белгороддилай 56 километрдин кефердихъ галай Прохоровка станциядал танкарин ягъунар кьиле фена. Советрин кьушунрин ва фашистрин немсерин дестейрин арада 1200 танкуни ва маса дяведин техникадин яракьри иштиракзавай. Къати ягъунар вири югъди давам хьана, танкарин экипажар яхдин, пияда кьушунрихъ галаз гьутаралди кикIизвай. Са юкъуз душмандин терефдай 10 агъзур инсан ва 360 танк терг авуна. Гьа и юкъуз Брянскдин, Центральный ва чапла патан лувунин Западный фронтри «Кутузов» тIвар алай операция башламишна. Адан макьсад Орловдихъ галай душманрин дестеяр терг авун тир.

13-июлдиз Западный ва Брянский фронтрин кьушунри душманди, чеб хуьзвай Болховдин, хотынецдин ва Орловдин терефра 8-25 километрдин деринриз гьахьна, 25-июлдиз чи центральный фронтдин кьушунри Кром шегьер галай патахъди гьахьна, душмандиз ягъунар кьазвай.

1943-йисан 23-августдиз советрин кьушунри душман рагъ экъечIдай патан тереф галайвал, 140-150 километрдин мензилриз чукурнавай. Орел, Белгород ва Харьков шегьерар азаднавай. Кьвед лагьай дуьньядин дяведа хьайи къати ягъунрикай сад – Курскдин ягъунар я. Чи советрин ва душмандин терефдай ана 4 миллион касди иштиракна. Ягъунра 69 агъзур туп, миномет, 13 агъзур танк ва САУ, 12 агъзур сомолет кардик кувай. Советрин рекъемрин чешмейралди, Вермахтди Курскдин ягъунра 30 дивизия, гьа жергедай яз – 7 танкаринбур зур миллион аскер ва офицер, агъзурни 500 танк, 3 агъзурни 700 самолет, 3 агъзур туп квадарна. Советрин аскерикай 254470 кас кьена. Курскдин ягъунрилай гуьгъуьниз фронтрин къуватрин алакъаяр Яру Армиядин хийирдихъди дегиш жез эгечIна. А ягъунра иштиракай 231 ватанэгьли Советрин Союздин Игит лагьай чIехи гьуьрметдин дережадиз лайихлу хьанай.

Шагьбала ШАГЬБАЛАЕВ

АНТИТЕРРОР

Къалажухдал сход хьана

16-августдиз Къалажух хуьре чкадин агьалийрихъ галаз терроризмдин ва экстремизмдин аксина тухузвай серенжемрин сход хьана. Адан карда «Докъузпара район» МР-дин Кьилин везифаяр вахтуналди тамамарзавай Агьмед Агьмедова, Кьиблепатан территориальный округдин РД-дин Муфтиятдин векил Агьмад Гьарунова, райондин УСХ-дин начальник Аким Гьажиева, жегьилрин сиясатдай ва туризмдай спортдин отделдин начальник Агъашериф Агъаширинова, райондин ветеранрин Советдин председатель Мелик Балакъадашева, Къалажух хуьруьн кьил Замидин Мирзоева, райондин имам Велиюллагь Баласиева иштиракна.

Хуьруьн агьалийрихъ галаз кьиле тухвай сходдал жегьилрин арада терроризмдин ва экстремизмдин аксина тухузвай серенжемриз талукь месэлаяр, акьалтзавай несил адан таъсирдикай хуьниз бахшнавай ихтилатар веревирдна. Терроризмдиз, экстремизмдиз акси женг тухун вири обществодин, гьар са инсандин буржи тирдакай лагьана. Жегьилар адан таъсирдикай хуьн – алай вахтунин важиблу истемишун тирдакай къейдна.

ЧИ МУХБИР

Ватандиз вафалу шаир

(Нуредин Шерифован яратмишунрикай гаф)

Ватанперес шаир Нуредин Шерифов 1883-йисуз Азербайжан Республикадин виликан Къуба уезддин (гилан Къусар район) Гуьндуьзкlеле хуьре дидедиз хьана. Адан буба Шериф-Эфенди Самур округдин (гилан Докъузпара район) Миграгърин хуьряй тир. Ам арифдар ва алим хьиз къунши хуьрерани хъсандиз чидай.

1877-йисуз урус пачагьдин колонизаторвилин сиясатдиз акси бунтара иштиракун себеб яз, Шериф-Эфенди хизанарни галаз Къуба уезддин Гуьндуьзкlеле хуьруьз суьргуьндиз ракъурнай. Нурединан аял вахтар гьа и хуьре фенай. Адан бубади ина мисклиндин имамвиле, медресадин муаллимвиле клвалахзава. Тlебиатди бубадин бажарагъдикай Нурединазни пай гана: дерин акьул ва кьатlунар авай жегьилди бубадин гьилик клел-кхьин чирна, жуьреба-жуьре илимрикай сифтегьан чирвилер ва къагьриманвилин тербия къучуна. Жегьил гадади, яргъал Бахчисарай шегьердиз фена, муаллимвилин курсар клелна, вичин бубади хьиз, муаллимвал ийизва. Нуредина хуьре муаллимвални ийизва, шиирарни яратмишзава. А вахтара муаллимвал ийиз клвал хуьн четин акъваззавай, гьавиляй Н. Шерифова Бакудин нафтlадин мяденра, Хачмасда, Яламадин балугърин ветегайра фялевиле зегьмет чlугвазва. Вич савадлу инсан тирвиляй, Нуредин Шерифов хъсандиз дуьньядин уьклуь-цурудан гъавурда авай. Ада Бакуда ва масанра инсафсуз хузяинрин аксина къарагъзавай фялейрин забостовкайра иштиракзава, абурун арада азадвилин фикирар чуклурзава, махлукь гьа аямдин гьахъсуз обществennый вакъиайрин гъавурда твазва, зегьметчийриз, тупламиш хьана, чпин бахтлу

гележег патал женгиниз эверзава:

Эй лезги халкьар!
Чlулав я чи къар.
Кьуна гъиле лаш,
Куьн яваш-яваш
Вилик экъечlа…

Шаирди поэзиядин гафаралди ваъ, гьакl кардални пачагьдиз акси забостовкайра иштиракзава.

1917-йисан октябрдин инкъилаб Н. Шерифова шаддиз кьабулна. Ада вичини граждан дяведин гьерекатра, инкъилаб-чийрин патал алаз, иштиракна. Азербайжанда Шура гьукумат гъалиб хьайила, ада цlийи уьмуьр туькlуьрунин карда, кьве гъил къакъажна, зегьмет чlугуна.

1920-йисалай уьмуьрдин эхирдалди Н.Шерифова цlийи гьукуматдин жуьреба-жуьре идарайра жавабдар къуллугърал: Кцlар райондин ВКП(б)-дин комитетдин сад лагьай секретарвиле, Къуба уезддин исполкомдин председателдин заместителвиле, Кцlар райондин лезги чlалалди акъатиз башламишай «Социализмдин темп» газетдин редакторвиле ва маса клвалахар ийиз зегьмет чlугвазва. Нуредин Шерифов машгьур общественный деятелни тир. Ада Азербайжан ССР-дин ва ДАССР-дин партиядинни гьукуматдин идарайрин чlехи мярекатра ва межлисра иштиракна. Икl, шаирдикай Азербайжандин компартиядин VI-Х лагьай съездрин делегат, 1927-йисуз Азербайжандин ЦИК-дин член, Закавказьедин Федерациядин коммунистрин вири съездрин делегат хьанай.

Нуредин Шерифова яратмишай эсерра, шаирди инсанпересвилин, ватанпересвилин темадиз мукьва маилвалзава. Жегьчи шаирди яратмишай «Яру аскер» вири хрестоматийра ва антологийра гьатна:

Хабар гана ша, лагьана
Аскервилиз зазни, диде.
Физ юлдашар гьазур хьана,
Сагърай лугьун вазни, диде.

Пехъи немсерин фашистри бейхабардиз чи Ватандал вегьей сифте йикъара шаирди чи бубайрин кьегьалвилер риклел хкуналди, вуж вуж ятlа чирдай вахт атанвайди «Жегьил патриотриз» эсерда къейдзава:

Виклегь кьейи бубайри чи
Са тlвар туна рагь хьиз михьи.
Шараг кард хьиз жеда катран
Майдан я къе - це имтигьан.

«Яру аскер», «Жегьил патриотриз» ширрихъ галаз Н.Шерифова Ватандин Чlехи дяведин йисара теснифай «Ша фин, юлдашар!», «Азиз Къавкъаз», «Назлу Мелек» чlалар мукьувай алакъалу я. Н.Шерифовани, Хуьруьг Тагьира, Стlал Мусаиба, Абдул Муталибова, Мемей Эфендиева, Балакъардаш Султанова хьиз, вичин гужлу ва ялавлу сес хкажна,

→

советрин халкьдик ватанпересвилин руьгь кутазва, чапхунчи душман жери кьван фад куклварунив эверзава:

Чандилайни азиз диде - Ватан
Буржи я хуьн, ша фин, юлдаш!
Кикиз кландай буржуй-шайтlан
Динж туш саклан, ша фин, юлдаш!

Н.Шерифова са вичин хайи халкьдихъ ваъ, гьакl Кавказдин вири миллетрихъ элкъвена, «Азиз Кавказ» шиирда хайи чилин абур, дишегьлийрин намус, чи халкьарин азадвал хуьниз эверзава:

Бедлам жедалд вахар, свасар
Хъсан тушни чlулав сурар
Гъиз женни гьич алчах са тlвар
Агъузна кьил, азиз Кавказ!

Шаир Нуредин Шерифов советрин халкь пехъи душмандал гьалиб жедайдахъ клевелай инанмиш я:

Агъу галай гъуьлягьдин кьил
Шупlда чна, гана лап кьуьл.
Алчах душман ийиз сефил
Авазва чун, азиз Кавказ!

Женгчи шаир Нуредин Шерифов 1952-йисуз рагьметдиз фена. Ам Кqlар шегьердин сурара кучукнава. Вичин ялавлу уьмуьр зегьметчи халкьдин рекье эцигай Нуредин Шерифован тlвар, адан крар, чlалар хайи халкьди риклелай ракъурнавач. Шаирдин чlалар чи школайра, педколледжра, вузра чирзава, алимри абур ахтармишзава.

Гьазурайди - Шагьбала ШАГЬБАЛАЕВ

ЦИФРОВОЕ ТВ

Россияда рекъемрин телевидение

Телевизордиз килигзавайбур патал рекъемдин эфирдал элячlуникай хабар-малумат:

2019-йисан эвел Россияда рекъемдин телевиденидал элячlунин рекьяй еке камаралди лишанлу хьана. Ихьтин цlийивал гьам гьукуматдиз, гьамни уьлкведин агьалийриз хийирлу я. Садбур патал и мумкинвили пулдин такьатар мадара авуниз, рекъемрин передатчикри тlимил чка кьуниз куьмек гана. Муькуьбур патал ерилу шикилар, сес пайда хьана.

Инсанри, икl ятlани вирида сад хьиз, и цlийивал ва къулайвал кьабулзавач. Дикъетдиз къачуртlани, рекъемдин телевиденидик экечlун патал авай са четинвални авач. Садбурук алава тадаракар къачуни, настройкадин «муракабвили» секинсузвал кутазва.

Телевиденидин цlийи форматдал элячlун патал вуч авуна кlанда? Ина техникадин аспектар четинбур туш. 2012 ва адалай гуьгъуьнин йисара къачунвай телевизоррин иесийривай алава затlар галачиз, телевизорар ишлемишиз жеда. Анжах кьазвай сигналар аналогдиндилай рекъемриндал гъана, туькlуьрна кlанда. И кар патал сигнал кьабулдай махсус антена къачузва. Ам дециметрдин каналар кьабулдайди хьун герек я. Приставкаяр 200-800 къведалди къиметрай электронный туьквенрай маса гузва. Са бязи телевизорар акl туькlуьрнава хьи, абура рекъемдин вещание вич-вичелай арадал къвезва. Гьавиляй алатай йисан гатун эвелра канал лишанламишзавай аналогдин сигналда «А» гьарф гьатнава.

Каналдин значокдин къвалав "А" гьарф атанватlа, гьазур хьухь, ва чир хьухь, мукьвал вахтунда ам кардикай хкатда ва куьн «рекъемдал» элячlун герек жеда.

Спутникдин ва кабелдин телевидение ишлемишзавайбурун гьалар гьикl жеда? Ахьтин форматдин ТВ-ри виликан режимда кlвалахда. Спутникдин ва кабелдин ири каналрай операторривай 20 телеканалдин сигналар кьаз жеда. Анжах са «амма» ава: кабелдин ТВ ишлемишзавайбур патал каналар пулсуз къалурзава. Спутниковый каналриз талукь месэла Госдумада гьеле гьялуник кума, амни пулсузди хьун лазим я. Амма гьелелиг авай тарифриз килигна, абуру операторди пул гузва. Адетдин телевиденидай къалурзавайди кьуд

→

канал тиртlа, рекъемрин ТВ-дай къадалай кьилихъ каналри кlвалахзава. Са частотада 10 программа гьатзава. Мультиплексар артух къалурзава, чебни пулсуз я. Рекъемрин телевиденидал элячlун вирибуруз хийирлу я. Артух пулдин харжияр тавуна квевай ерилу шикилралди, ачух сесиналди цlийи ТВ-дикай асайиш къачувиз жеда. Гьавиляй яргъалди чlугвамир, рекъемдин телевиденидал элячlа!

ЧИ МУХБИР

АНТИТЕРРОР

НВФ-дин ва МТО-дин терефра хьайи, амма чпин чалкечир крар акъвазарайбуруз уголовный жавабдарвиликай хкечlунин рекьяй авай шартlар ва къайда

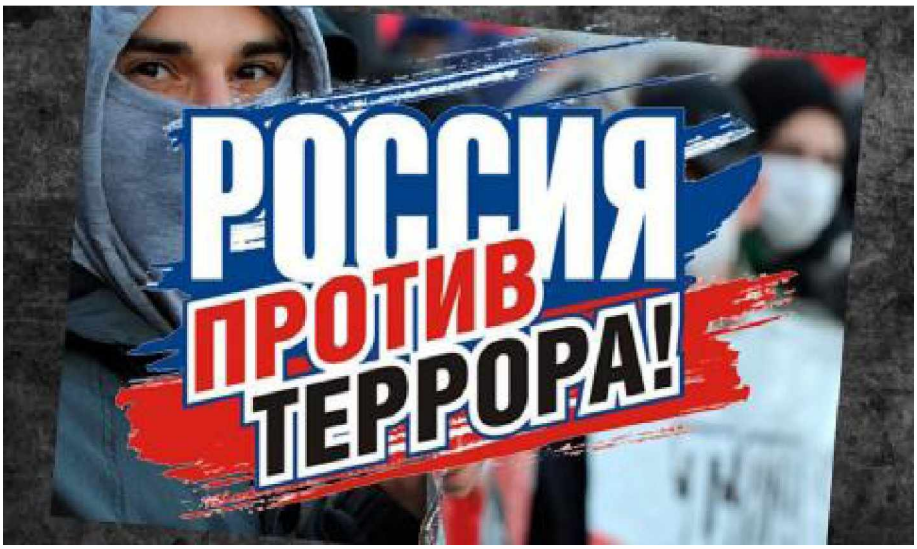

Закондихъ галаз кьан тийизвай яракьлу кlеретlар, дестеяр арадал гъун терроризмдин чешме хьиз гьисабиз жеда. Абурун кlвалах, малум тирвал, сиясатдин, миллетчивилин, диндин ва маса рекьерай ишлемишзавай мурадринди я. НВФ - ам гзаф кьадардин инсанрин кlватlалдикай ибарат тир, хъсандиз яракьдалди таъмин хьанвай вичин ядро тешкилувилелди арадал гъанвай тешкилат я.

НВФ-давай вичин сиясатдин, диндин ва маса рекьерай авай мурадар кьилиз акъудиз жезва. НВФ-дин хаталувал адакай ибарат я хьи, абурувай гьихьтин жуьредин хьайитlани, залан ва лап залан дережайрин тахсиркарвилер кьилиз акъудиз жезва. Ахьтинбурук террористический суй авай актарни акатзава. Яракьдалди таъмин тир кlватlалар арадал гъун патал (дестеяр, отрядар, дружинаяр ва маса кlватlалар арадал гъизвайбурун аксина) федеральный законди килигнавай къайдаяр ава. Ихьтин дестеяр жазаламиш ийизва: месела, азадвиликай магьрумзава (вахт цlуд йисалай цlикьвед йисалди агакьна), уголовный жавабдарвилик 16 йисан яшдив агакьайла, акатзава.

Яракьлу кlватlалра иштирак авуниз килигна тунвай статья федеральный законди гьеле арадал гъанвач, маса гьукуматдин сергьятра иштиракчивал авурбур гьа чкайрин къайдайралди жазаламишзава. Ида, гьелбетда, Россиядин Федерациядин итижриз аксивалзава. ГьикI лагьайтlа, чпиз муьжуьдалай цlувад йисалди магьрумвал къвезвайбуруз патан чкайра са йисалай кьве йисал къведалди жаза гузва. Къецепатан гьукуматра, са кар ава, тахсиркарвал авурди 14 йисан яшдилай жавабдарвилик кутазва.

Уголовный жавабдарвиляй жаза гуниз чи уьлкведа алукьнавай вахт артух екеди туш. 208 лагьай статьяда (УК РФ) сифте яз тахсиркарвал авурди ва гугьуьллувилелди вичи яракьлу дестейрикай вичин рехъ атlайди ва яракь вахкайди жавабдарвиликай азадзава. Эгер адан тахсиркарвилин гьерекатра маса жуьредин гьерекатар авачтlа. Россиядин федерациядин Верховный суддин сад лагьай нумрадин къарардин бинедаллаз, «О некоторых вопросах судебной парктики по уголовным делам о приступлениях террористической направленности», вичи гуьгьуьллувилелди яракьлу кlеретlра иштиракунин кlвалах акъвазарайди, винидихъ къалурнавай шартlаралди азадвиликай магьрумзавач, я адаз уголовный рекьяй са жавабдарвални гузвач.

Менефисдик неинки жергедин иштиракчияр, гьакlни НВФ-дин тешкилатрин башчияр ва регьберар акатзава.

Гьазурайди -
Вадим АГЪАМУРАДОВ

Полисар цIийи хъувун истемишзава

2010-йисан 29-ноябрдиз кьабулнавай ФЗ №326 «Об обязательном медицинском страховании в Российской Федерации» закондихъ галаз рейсад яз, Дагъустанда 2011-йисан 1-майдилай ОМС-дин полисар цIийи сад хьтин чешнедин полисралди дегишарзава. Идахъ галаз алакъалу яз, Дагъустандин филиал ООО ВТБ Медицинадин Страхованиди агьалийрин фикирдиз гъизва: ОМС-дин куьгьне полисар авайбуру райондин ЦРБ-да абур цIийи хъувун истемишзава. ЦIийи полисар гвай гражданривай медицинадин къулайвилер вири рекьерай къачуз жеда.

Утерянный аттестат о среднем (полном) общем образовании за номером №00510008000273649, выданный в 2015 году Ново-Каракюринской СОШ Докузпаринского района на имя Сулеймановой Альфиры Манафовны считать недействительным.

Гьуьрметлу газет кIелзавайбур!

«ЭС» газетдин редакцияди квевай тIалабзава, райондин идарайриз ва тешкилатриз авай суалрин патахъай редакциядиз чарар кхьин. Чи редакцияди куь суалриз жавабар гуда.

«ГОЛОС ЭРЕНЛАРА»

2001-йисан ноябрдилай акъатзава

Тешкилайди:
Докъузпара райондин администрация, Дагъустан Республика

Учредитель:
Администрация Докузпаринского района, Республика Дагестан

Кьилин редактор:
А. Э. ЭМИРСУЛТАНОВ

Жавабдар секретарь:
В. С. АГЪАМУРАДОВ

Хсуси корреспондент:
Ш. О. ШАГЬБАЛАЕВ

Корректор:
Ш. О. ШАГЬБАЛАЕВ

Верстка авурди:
Н. Н. БЕЙТУЕВ

Газетдин индексар:
Зур йисан къимет - 216 м.
Йисан къимет - 432 м.

Чапдиз вахкай вахт: 14:00
Чапзавай вахт - 17:00

Тираж 355

Редакциядинни макъалайрин авторрин фикирар сад тахьун мумкин я. Макъалайрин делилрин дуьзвилин патахъай жаваб авторри чпи гуда. Макъалайриз рецензия гузвач ва абур элкъвена вахкузвач. Мадни, чпин макъалайра дегишвилер тунал, кьилер дегишарунал рази тушир мухбирривай чна абур редакциядиз ракъур тавун тIалабзава.

Газета зарегистрирована Управлением Федеральной службы по надзору в сфере связи, информационных технологий и массовых коммуникаций по Республике Дагестан

Регистрационный номер ПИ №ТУ5 - 00256 от 14 июня 2013 г.

Редакциядин, издательстводин ва типографиядин адрес:

368750, Докъузпара район, Усугъчай хуьр, тел.+7 (8722) 55-14-61
e-mail:
golos-erenlara@mail.ru
Чи сайт: www.erenlar.ru